

офіційного опонента кандидата економічних наук, доцента

Гук Ольги Володимирівни

на дисертаційну роботу Біленської Ярини Романівни

«Інформаційне забезпечення інноваційної діяльності виробничо-
господарських об'єднань»,

подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за
спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

**Актуальність обраної теми дисертаційної роботи та її зв'язок з
науковими програмами, планами, темами**

В умовах трансформаційних перетворень в Україні зростає роль інтегрованих структур. Їх значення для розвитку національного виробництва переоцінити неможливо. Саме виробничо-господарські об'єднання забезпечують технологічний розвиток країни, наповнюють державний бюджет, створюють сучасні високопродуктивні робочі місця тощо. Відтак, інтеграція вимагає зосередження ресурсів на найбільш перспективних напрямках діяльності, сприяє підвищенню ефективності виробництва та конкурентоспроможності господарюючих суб'єктів.

Головною проблемою вітчизняних об'єднань є те, що вони були і залишаються фінансово неспроможними приймати участь у конкурентній боротьбі зі світовими лідерами. Вирішення цієї проблеми є можливим шляхом здійснення інноваційної діяльності, яка є однією з найважливіших складових процесу забезпечення успішного їх функціонування. Інноваційна діяльність розглядається сьогодні як одна з умов модернізації національного господарства, як необхідний атрибут ринкових економічних відносин. Однак прийняття ефективних управлінських рішень щодо розроблення та впровадження інновацій неможливе без достовірної, своєчасної та повної інформації про потреби ринку, новітні технології, цінові тенденції тощо. Керівники виробничо-господарських об'єднань повинні вчасно реагувати на зміни ринку, запроваджувати нові підходи в прийнятті управлінських рішень, створювати ефективні інформаційні системи з

питань розроблення та впровадження інновацій. Виходячи з цього, дослідження процесів інформаційного забезпечення інноваційної діяльності виробничо-господарських об'єднань є актуальним, оскільки дасть змогу визначити стратегію їх інноваційного розвитку. Незважаючи на існування великої кількості праць щодо дослідження цієї проблеми вітчизняними та зарубіжними науковцями, існують питання, які потребують подальших досліджень. Недостатньо опрацьованою є проблема визначення сутності понять «інформаційне забезпечення інноваційної діяльності виробничо-господарського об'єднання», «потенціал інноваційного розвитку виробничо-господарського об'єднання», «інформаційний потенціал виробничо-господарського об'єднання». Також поза увагою науковців залишається проблема формування та використання інформаційного забезпечення діяльності ВГО. Крім того, недостатньо уваги приділено дослідженню факторів, що формують основу інформаційного забезпечення процесу оцінювання потенціалу інноваційного розвитку ВГО. Необхідність розроблення моделі формалізації інноваційної стратегії та удосконалення методу оцінювання рівня інформаційного забезпечення діяльності інтегрованих структур зумовлюють актуальність дисертаційної роботи Біленської Я.Р.

На актуальність теми дисертації вказує використання матеріалів дослідження при виконанні науково-дослідних робіт кафедри фінансів Національного університету «Львівська політехніка» «Проблеми управління процесами капіталізації в умовах інноваційного розвитку підприємств» (номер державної реєстрації 0112U000799, акт від 5.05.2017 р.); «Проблеми моніторингу податкового навантаження і фінансового стану виробничо-господарських структур в машинобудуванні та приладобудуванні» (номер державної реєстрації 0108U010403, акт від 5.05.2017 р.).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій та їх достовірність

Отримані автором наукові результати та висновки дисертаційної роботи характеризуються високим рівнем обґрунтованості і достовірності, що забезпечено використанням загальновідомих сучасних методів наукових

досліджень. Для досягнення мети та вирішення поставлених завдань в роботі використовувались такі методи: порівняльного аналізу, систематизації та узагальнення (п. 1.1, п. 1.2); аналогії, узагальнення та групування (п. 1.3); порівняльної оцінки (п. 2.2, п. 3.2); системного аналізу, експертних оцінок (п. 2.1, п. 2.2., п. 2.3., п. 3.2); фінансово-економічного та статистичного аналізу (п. 2.1, п. 2.3); економіко-математичного моделювання (п. 2.3). Вибрані методи дослідження відповідають предметному полю дисертації.

Як свідчить зміст дисертаційної роботи, автором сформована потужна теоретична основа дослідження.

Про високий рівень обґрунтованості і достовірності наукових положень, висновків та рекомендацій дисертаційної роботи свідчить їх апробація на восьми конференціях.

Дисертаційна робота Біленської Ярини Романівни є завершеним науковим дослідженням, мета якого відповідає обраній темі роботи. Об'єкт і предмет дослідження визначено правильно. Зміст сформульованих наукових задач логічно узгоджений, їх кількість можна вважати достатньою для розкриття обраної теми дослідження Біленської Я.Р.

В дисертаційному дослідженні обґрунтовано важливість оцінювання рівня інформаційного забезпечення інноваційної діяльності виробничо-господарського об'єднання та розроблення його інноваційної стратегії. Проведено ґрунтовний аналіз наукових праць вітчизняних та зарубіжних вчених, які працювали над даною проблематикою.

Опираючись на результати аналізування літературних джерел, автором узагальнено погляди науковців щодо сутності і значення поняття «інформаційне забезпечення інноваційної діяльності виробничо-господарського об'єднання» (с. 48), розвинуто сутність потенціалу інноваційного розвитку ВГО (с. 30) та визначено його складові (с. 42).

Автором детально проаналізовано існуючі напрацювання науковців щодо проблем формування інформаційного забезпечення (с. 79) та визначено етапи формування інформаційного забезпечення інноваційної діяльності виробничо-господарських об'єднань (с. 82).

На основі детального аналізу поглядів науковців та існуючих методів, результатів дослідження діяльності підприємств, автором удосконалено метод оцінювання рівня інформаційного забезпечення виробничо-господарського об'єднання в розрізі складових його інноваційного потенціалу (с. 129-140) та метод оцінювання потенціалу інноваційного розвитку виробничо-господарського об'єднання (с. 161-173). Також автором наведено результати експертного опитування щодо аналізування чинників впливу на рівень інформаційного забезпечення інноваційної діяльності ВГО (с. 108-118). Досліджено та запропоновано модель формалізації інноваційної стратегії виробничо-господарського об'єднання (с. 177).

Особливо варто відмітити, що завдання дослідження, положення наукової новизни і висновки дисертації є логічно взаємопов'язаними. Результати отримані автором особисто. Висновки, що наводяться в кінці розділів дисертації, є узагальненням досліджень та основою формування практичних рекомендацій. Вони не містять внутрішніх протиріч і мають практичну спрямованість.

Викладене вище свідчить про обґрунтованість та достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, що викладено у дисертаційній роботі Біленської Я.Р.

Основні наукові результати дисертації

Наукова значимість результатів дисертаційної роботи Біленської Я.Р. полягає у розробленні теоретичних та методико-прикладних положень щодо інформаційного забезпечення інноваційної діяльності виробничо-господарських об'єднань.

Зі змісту опонованої дисертаційної роботи, автореферату та опублікованих здобувачем наукових праць випливає, що основні наукові положення, висновки і пропозиції сформовані автором самостійно та відображають його особистий внесок. Результатами дисертаційної роботи Біленської Я.Р., які характеризуються науковою новизною, є:

- розвиток понятійно-категоріального апарату щодо інформаційного забезпечення інноваційної діяльності виробничо-господарських об'єднань, що, на відміну від наявного дав змогу уточнити сутність і значення понять

«інформаційне забезпечення інноваційної діяльності ВГО», «потенціал інноваційного розвитку виробничо-господарського об'єднання» та «інформаційний потенціал виробничо-господарського об'єднання» (с. 30-48 дисертації, с. 5 автореферату).

- на основі проведених досліджень автор пропонує створення інноваційно-інформаційного центру виробничо-господарського об'єднання, що сприятиме удосконаленню процесу корпоративного управління інформаційними потоками (с. 49-68 дисертації, с. 7-8 автореферату). Результат підтверджено публікаціями № 2,5,16 (див. автореферат);

- розвиток етапів та джерел формування інформаційного забезпечення інноваційної діяльності виробничо-господарських об'єднань, які, на відміну від існуючих, враховують специфіку діяльності інтегрованих структур та сприятимуть забезпеченню порядку задоволення інформаційних потреб усіх учасників об'єднання (с. 74-82 дисертації, с. 7, 17 автореферату);

- удосконалення методу оцінювання рівня інформаційного забезпечення виробничо-господарського об'єднання, який, на противагу наявним, дає змогу ідентифікувати рівень задоволення інформаційних потреб учасників об'єднання (с. 128-139 дисертації, с. 8-10 автореферату);

- удосконалення методу оцінювання потенціалу інноваційного розвитку виробничо-господарського об'єднання, що сприятиме цілеспрямованому формуванню стратегії його розвитку, орієнтуванню на перехід до інноваційного науково-технічного шляху розвитку в процесі досягнення стратегічних цілей (с. 161-172 дисертації, с. 13-14 автореферату);

- розроблення інформаційно-структурної моделі формалізації інноваційної стратегії виробничо-господарського об'єднання, яка дозволить формувати модель його інноваційного розвитку та ефективно управляти інноваційними процесами інтегрованої структури (с. 176-184 дисертації, с. 15-16 автореферату);

Отже, отримані наукові результати і запропоновані методичні підходи та моделі мають теоретичне та науково-прикладне значення, що дає можливість їхнього використання в науці та на практиці.

Значущість результатів дослідження для науки і практики

Отримані, сформовані та обґрунтовані у дисертаційній роботі результати, висновки та рекомендації сприяють вирішенню актуального завдання, яке полягає у вдосконаленні існуючих і розробленні нових теоретичних та методико-прикладних положень щодо інформаційного забезпечення інноваційної діяльності ВГО, спрямованих на підвищення ефективності прийняття управлінських рішень.

Вказані авторські розробки знайшли практичне застосування у діяльності ТзДВ «Гал-Кат» (довідка № 365 від 04.11.2016 р.), ТОВ «Львівський приладобудівний завод» (довідка № 165 від 07.11.2016 р.), ПП «Галенерго» (довідка № 148 від 31.10.2016 р.), що засвідчує їх прикладний характер.

Варто зазначити те, що окремі положення та результати дисертаційного дослідження впроваджені у навчальний процес Львівського університету бізнесу та права під час викладання дисципліни «Інформаційні системи та технології у фінансах» (довідка № 198 від 31.10.2013 р.).

Повнота відображення наукових положень, висновків і рекомендацій в опублікованих автором дисертації працях

Положення дисертаційної роботи, наукові та практичні результати розкриті повністю. Обсяг друкованих праць та їх кількість відповідає вимогам щодо публікацій основного змісту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук. Наведені публікації містять основний зміст дисертації й одержані автором наукові результати. За темою дисертації автором опубліковано 17 наукових праць, загальним обсягом 4,15 друк. арк. (з яких особисто дисертантові належить 3,95 друк. арк.), зокрема 1 монографія, 8 статей у наукових фахових виданнях України, з них 2 праці у виданнях, які включені до міжнародних наукометричних баз даних, та 8 тез доповідей на науково-практичних конференціях.

Автореферат дисертації за змістом і структурою відображає основні положення й результати дисертаційної роботи.

Ідентичність змісту автореферату й основних положень дисертації

Головні положення дисертаційної роботи достатньо повно висвітлені у авторефераті, зміст якого дозволяє зрозуміти основні ідеї виконаного

дослідження. Зміст автореферату ідентичний з основними положеннями дисертації.

Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи

Позитивно оцінюючи результати дисертаційної роботи в цілому та не заперечуючи важливість та оригінальність дисертаційного дослідження, доцільно зупинитись на певних дискусійних моментах:

1. У п. 1.1 дисертації «Теоретичні основи формування та використання інформаційного забезпечення інноваційної діяльності виробничо-господарських об'єднань» автором детально розглянуто визначення поняття «інформаційне забезпечення» і, на основі даного аналізу літературних джерел, наведено авторське визначення поняття інформаційного забезпечення інноваційної діяльності виробничо-господарського об'єднання (с. 48). Однак автором не проаналізовано саме трактування поняття інформаційного забезпечення інноваційної діяльності виробничо-господарського об'єднання іншими науковцями, хоча це доцільно було б зробити.

2. На с. 61 дисертації (рис 1.2) відображено модель інформаційних взаємозв'язків між такими учасниками виробничо-господарського об'єднання, як виробничі підприємства, банківські установи, страхові компанії. Доцільно було б розглянути інформаційні взаємозв'язки з науково-дослідними установами та інвестиційними компаніями.

3. На с. 107 дисертації автор зазначає, що для проведення дослідження факторів, що формують основу інформаційного забезпечення оцінювання потенціалу інноваційного розвитку виробничо-господарського об'єднання було обрано метод експертних оцінок. Експертами виступили управлінці всіх рівнів – від спеціалістів центрального офісу до керівників компаній та їхніх структурних підрозділів. Однак, не зовсім зрозуміло, які конкретно суб'єкти господарювання приймали участь в опитуванні.

4. На с. 136 дисертації у табл. 2.3 подані симультативні моделі оцінювання інформаційного забезпечення діяльності виробничо-господарських об'єднань в системі «інновації – маркетинг – фінанси – виробництво». Для більш практичної значущості варто було б вказати чи для усіх підприємств наведені симультативні

моделі будуть однаковими чи можуть відрізнятися залежно від специфіки діяльності підприємства.

5. Перші два етапи ЗСП для оцінки потенціалу інноваційного розвитку виробничо-господарського об'єднання (рис.3.1.) не описані в дисертаційній роботі (с. 156). Для більш практичної значущості варто було б ретельніше розглянути кожен з етапів на прикладі конкретного суб'єкта господарювання.

6. В розділі 3.2. представлено метод оцінювання потенціалу інноваційного розвитку, який ґрунтується на використанні збалансованої системи показників, яка в свою чергу повинна передбачати проведення моніторингу та формування інструментів оперативного і довгострокового управління стратегією виробничо-господарських об'єднань. Однак, в додатку С автором здійснено оцінку фактичних та порогових значень показників, рекомендованих для оцінювання потенціалу інноваційного розвитку лише двох підприємств: ПАТ «НВО «Термоприлад» та ТзДВ «Гал-Кат», що недостатньо для повноти та достовірності дослідження. Крім того, по тексту дисертації замість ТзДВ «Гал-Кат» вказаного в додатку С аналізується інше підприємство – ПАТ «Концерн Хлібпром» (с.172).

Висловлені зауваження щодо змісту дисертаційної роботи не зменшують наукової новизни та практичної цінності дисертації Біленської Ярини Романівни.

Загальний висновок

Зазначені у відгуку зауваження і побажання не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи, яка є завершеним дослідженням, що має наукове й практичне значення.

Дисертаційна робота Біленської Я.Р. на тему «Інформаційне забезпечення інноваційної діяльності виробничо-господарських об'єднань» містить теоретичні та методико-прикладні положення щодо інформаційного забезпечення інноваційної діяльності виробничо-господарських об'єднань. Тема дисертації відповідає спеціальності 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Загалом дисертаційна робота Біленської Ярини Романівни є самостійною завершеною науковою працею, у якій вирішується важливе наукове завдання.

На підставі викладеного можна зробити висновок, що за ступенем наукової новизни, достовірністю наведених результатів дослідження та обґрунтованістю висновків, теоретичною та практичною цінністю, за обсягом, структурою, оформленням дисертація Біленської Ярини Романівни на тему «Інформаційне забезпечення інноваційної діяльності виробничо-господарських об'єднань» відповідає вимогам, які висуваються до робіт на здобуття наукового ступеня кандидата наук, зокрема, пп. 9, 11 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. №567, а її автор, Біленська Ярина Романівна, заслуговує присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент,

доцент кафедри менеджменту

Національного технічного університету України

«Київський політехнічний інститут

імені Ігоря Сікорського»

кандидат економічних наук, доцент

О. В. Гук

Вчений секретар

Національного технічного університету України

«Київський політехнічний інститут

імені Ігоря Сікорського»

кандидат філософських наук, доцент

А.А. Мельниченко